بسم الله الرحمن الرحيم

Haber-Yorum

Çin'in Şenzen Şehrinde Çin-Rusya-Amerika Zirvesi

Haber:

19/11/2026 Perşembe günü, Çin'in güneyindeki Şenzen (Shenzhen) kentinde, Çin Devlet Başkanı Şi Cinping ile Amerikalı mevkidaşı Trump ve Rus mevkidaşı Putin'i, Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Forumu "APEC" marjında bir araya getiren üçlü zirve, bir saatten fazla süren toplantının ardından sona erdi.

Yorum:

Üçlü Zirve, Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yürüttüğü savaş, bölgedeki gerginlikler ve uluslararası dengelerin geleceği konusundaki görüşmelerin sonuçlarına yönelik uluslararası beklentiler eşliğinde, üç büyük ülkenin liderlerini ilk kez bir araya getirdi.

Rusya-Ukrayna savaşı açısından olana gelince; zirve, hiçbir yoruma yer bırakmayacak şekilde bunun en çok Avrupa'yı ilgilendirdiğini ortaya koymuştur; zira Putin, Rusya'nın daha önce Ukrayna ile barış müzakerelerine ilişkin tutumlarını açıklığa kavuşturmak üzere Avrupalı temsilcilerin Moskova'yı ziyaret etmesini, gelecek görüşmelerin formatı belirlenmeden önce önerdiğini söyledi. Ayrıca Amerika'nın, şu ana kadar esas olarak Moskova, Washington ve Kiev arasında gerçekleştirilen ve kayda değer bir ilerleme sağlanamayan görüşmelere Avrupalıların da katılmasını kabul etmesi için Rusya'yı son derece ısrarcı bir şekilde teşvik ettiği eklemesinde bulundu. Ve şöyle dedi: Avrupa'nın güvenliği de dahil olmak üzere güvenlik meselelerinin Avrupalıların katılımı olmadan tartışılmasının hiçbir sonuç vermeyeceğinin farkındayız ve tutumlarını belirleyebilmemiz için diplomatik kanallar aracılığıyla Avrupa temsilcilerinin Moskova'yı ziyaret etmesini önerdik.

Bu da bir kez daha Ukrayna'daki savaşın temelinin, Avrupa, onun güvenliği, konumu ve uluslararası düzeyde Amerika'nın hegemonyasından tamamen bağımsız olma arzularıyla ilgili olduğunu teyit etmektedir. Nitekim bu, savaşın başlangıcından bu yana Amerikalı liderlerin defalarca dile getirdiği bir husustur; zira daha önce eski ABD Başkanı Biden Ukrayna topraklarında yaşanan savaşın her şeyden önce Avrupa açısından önem taşıyan bir savaş olduğunun hâlâ farkında olmayanların bulunduğunu söylemişti.

Çin ile ilgili olana gelince; Amerika ile Çin arasındaki ticari ilişkiler ve gümrük vergilerinin düşürülmesi konusunda yapılan görüşmelerin yanı sıra Şi Cinping, Putin ve Trump ile birlikte, pratikte uluslararası açıdan dönüm noktası olarak değerlendirilebilecek tutumunu şu sözlerle özetledi: Üçlü toplantının ilk kez gerçekleştirilmesi, bir dönüm noktası oluşturmaktadır.

Diğer yandan Trump, dünyanın diğer ülkelerinden çok daha büyük nükleer güçlere sahip olan bu üç ülkenin, yani Amerika, Rusya ve Çin'in, dünyadaki

nükleer silahların sayısını azaltmanın yollarını ele almak ve herhangi bir gün bu silahların kullanılma riskini sınırlamak konusunda eşsiz bir konumda olduğunu vurgulamıştır. Böyle bir açıklama, Amerika'nın Çin'i, kendisiyle Soğuk Savaş'ta bir aktör olması için uluslararası sahneye çekmeye yönelik çok sayıda girişiminin ardından gelmiş, ancak bu konuda başarılı olamamıştır. Bu üçlü zirveden ortaya çıkan sonuç, Çin'in uluslararası sahnede bir aktör olmaya karşı olmadığıdır, ancak Amerika'nın istediği gibi ikili bir şekilde değil.

Şi Cinping'in, “Nükleer bir savaşta zafer kazanmak mümkün değildir ve böyle bir savaşa asla girilmemesi gerekir. Nükleer bir savaştan kaçınmak için her türlü çabanın gösterilmesi, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşmasına bağlı kalınması ve küresel stratejik istikrarın koruması gerekir” şeklindeki açıklamasıyla Çin'in uluslararası arenadaki tutumunu fiilen ortaya koyduğu açığa çıkmaktadır. İşte bu meseleler, uluslararası tutum ve siyasetin temelini oluşturmaktadır.

Şi Jinping, üçlü zirve toplantısını olumlu, yapıcı ve verimli olduğunu ve üç ülkenin dünya barışının korunması konusunda ortak bir vizyon üzerinde mutabık kaldığını belirtti. Nitekim Trump, özellikle Çin'in tutumuna atıfta bulunarak üçlü görüşmeyi eşi benzeri görülmemiş olarak nitelendirdi ve ABD, Rusya ve Çin'in şu anda nükleer silahlar meselesini görüşmek için benzersiz bir konumda olduğunu belirtti. Ayrıca Amerika'nın Tayvan'ın bağımsızlığını desteklemediğini teyit etmiştir; bu da Çin'in bölgesel engeller olmaksızın üçlü uluslararası sahneye girmesini mümkün kılmaktadır.

Bu zirve, Amerika’nın dünyanın en önemli deniz ticaret koridorlarından biri olan Hürmüz Boğazı’nı hâlâ kontrol altında tuttuğu bir dönemde gerçekleşiyor; bu durum, uluslararası ticaretin maliyetini ve petrol fiyatlarını büyük ölçüde etkiliyor ve Çin ekonomisi üzerinde ciddi bir etki oluşturuyor. Dünyanın en güçlü ülkeleri arasında imzalanan bu üçlü anlaşma devam ederse, Orta Doğu’da, özellikle İran ve Körfez bölgesinde süren savaşlarda ve Avrupa sınırlarında Rusya ile Ukrayna arasında devam eden savaşta daha hızlı bir çözüme ulaşılması ihtimali de göz ardı edilemez.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Dr. Muhammed Ceylani